

Gouds Geschiedenis Examen vwo

2024

handelingsdeel
donderdag 11 april
11:25 – 14:35

geschiedenis

Streekarchief Midden-Holland

Correctievoorschrift

Door de tijd heen

---

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

2, 3, 1, 5, 4, 6

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Prehistorie en oudheid

---

2 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

In de Steentijd leefden mensen van zowel de opbrengsten uit de visvangst en die van de jacht. Het vis- en jachtkamp laat zien dat de rivier in de omgeving een belangrijke voedselbron was en dat er ook werd gejaagd op dieren zoals herten en wilde zwijnen.

2p

3 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

De bron is relevant voor het onderzoek aangezien de bron dateert uit de tweede of derde eeuw en dus past bij het tijdsframe waar onderzoek naar wordt gedaan. Het gebied waar de vondst is gedaan is ook het gebied rond Gouda.

De middeleeuwen

---

4 maximumscore 2

kern van een juist antwoord

Het kenmerkend aspect 'de opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van de steden' past bij bron 1, aangezien uit de bron kan worden opgemaakt dat Gouda stadsrechten kreeg en dat past bij de toenemende zelfstandigheid van de steden.

5 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

Doordat Goudse poorters geen tol hoefde te betalen overal in het land werd het voor hun makkelijker om te handelen en te reizen door het land waardoor er makkelijker winst kon worden gemaakt.

6 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

Burgers van Gouda zorgden voor hun eigen welzijn, bijvoorbeeld door zelf ziekenhuizen op te richten of tehuizen voor arme burgers. Voorheen was het de taak van de geestelijkheid geweest om te zorgen. Nu nam de burgerij steeds meer het heft in eigen handen. Ze werd daardoor onafhankelijker van de kerk. Het leprozenhuis is daar een voorbeeld van.

7 maximumscore 3

voorbeeld van een juist antwoord

Uit de bron blijkt dat in Gouda verschillende (spot)namen voor begijnen bestaan (waaruit kan worden vastgesteld dat de beweging zich heeft verspreid) • Uit de bron is op te maken dat Herman van der Goude een voorstander is van de beweging van de begijnen / de begijnen binnen de kerk wil houden, waardoor zijn beeld van hun motieven (dat al deze meisjes zeer vroom zijn / hun maagdelijkheid willen behouden) wellicht eenzijdig is / waardoor hij geen oog heeft voor kritiek op begijnen

Opmerking

Alleen als in het antwoord op de tweede deelvraag wordt ingegaan op de eenzijdigheid van het beeld dat Herman van der Goude schetst, worden scorepunten toegekend.

Vroegmoderne tijd

---

8 maximumscore 3

voorbeeld van een juist antwoord

De oprichting van het Catherina Gasthuis vanuit het Goudse stadsbestuur laat zien dat de zorg voor armen vanuit de burgers wordt verzorgd en niet, zoals voorheen in de middeleeuwen, vanuit de kerk. (1p.)

De oprichting past bij de gedachte 'bonum commune', omdat het algemeen belang van de stad en haar inwoners centraal staat. Het stadsbestuur moet daar een bijdrage aan leveren. (2p.)

9 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

Van de buitenkant is niet te zien dat het een (Oud-Katholieke) kerk is. Dat had te maken met het feit dat de protestanten in de 17^e eeuw overheersend waren in de Republiek. Katholieken mochten niet in het openbaar hun geloof belijden. Vandaar dat er schuilkerken verrezen waarin de katholieken hun kerkdiensten konden houden. (1p.)

Het kenmerkend aspect uit de 16e eeuw dat hier goed bij past is 'de protestantse Reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had, (1p.)

10 maximumscore 4

kern van een juist antwoord

Tijdens de Beeldenstorm in 1566 werden veel (katholieke) kerken vernield. De Sint-Jan in Gouda was van oorsprong ook een katholieke kerk. Het feit dat de Goudse Glazen niet beschadigd zijn, laat zien dat de Beeldenstorm geen grote schade heeft veroorzaakt in Gouda.(2p)

Het glas geeft het ontzet van Leiden weer, afgebeeld met Willem van Oranje. Deze gebeurtenis was een overwinning van de geuzen op de Spanjaarden tijdens de Opstand, die in 1573-1574 Leiden belegerden. Het feit dat deze overwinning vereeuwigd is in een Gouds Glas laat zien dat Gouda aan de kant van de geuzen stond.

11 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

De burgerlijke cultuur wordt bepaald door burgers i.p.v. door het hof, adel of kerk. Regenten laten zich vaak afbeelden op schilderijen om hun aanzien te tonen. Op bron 6 wordt een aantal Goudse regenten getoond. Het past hiermee in de burgerlijke cultuur uit de 17^e eeuw.

12 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

Staatsgezinden waren aanhangers van de regenten van de Republiek. Prinsgezinden waren aanhangers de stadhouder, die afkomstig was uit het Huis van Oranje. De Lange hoorde bij de staatsgezinden. Dit valt op te maken uit 'in de vroedschap bepleit De Lange invloed van de burgerij op de samenstelling van de bestuursorganen in de Republiek.'

Door de tijd heen

---

13 maximumscore 2

De juiste volgorde is:
2, 5, 1, 3, 4, 6

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Moderne tijd

---

14 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

Het verlichte denken gaat uit van de ratio (verstand) om dingen in de samenleving te verbeteren. Büchner doet dat in Gouda door logische verklaringen voor de besmettelijke ziektes te zoeken en daar passende maatregelen tegen te nemen.

15 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

In 1874 werd het zogenaamde 'Kinderwetje van Van Houten' aangenomen in het parlement. Door deze wet werd het verboden om als kind te werken in een fabriek. (2p)

16 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

Het kenmerkend aspect dat bij de bron past is:

- de opkomst van emancipatiebewegingen;
- de opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen: liberalisme, nationalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme (1p.)

In de bron wordt verwezen naar een advertentie van de Nederlandse Bond voor Vrouwenkiesrecht. Zij kwam op voor de rechten van de vrouw (feminisme) en wilde ook kiesrecht voor hen (emancipatie) (1p.)

17 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord

De bron is gemaakt in Gouda, waardoor deze past bij het onderzoek, maar de foto is niet op te maken hoe het leven in heel Gouda eruit zag. De foto is dus niet representatief.

18 maximumscore 2

Tijdens de Duitse bezetting werden Joodse mensen vervolgd. Zo ook in Gouda, waar de Duitsers in 1943 Joden afvoerden en de synagoge verwoestte. (1p.)

Dit past bij het kenmerkend aspect 'racisme en discriminatie die leidden tot genocide, in het bijzonder op de Joden'. (1p)

19 maximumscore 3

China ging onder het bewind van Deng moderniseren op vier gebieden om zo de economie te verbeteren en een betere machtspositie in te nemen. Een van deze vier gebieden was de industrie. (1p.)

Deng voerde ook nieuwe belastingtarieven en regels in om zo internationale bedrijven voornamelijk in het westen te verleiden om hier hun producten te produceren. (1p.)

Veel buitenlandse bedrijven verplaatste dan ook hun fabrieken. Aziatische landen konden hierdoor dezelfde producten goedkoper produceren dan bijvoorbeeld de Goudse plateelfabrieken en gingen failliet net zoals Plazuid. (1p.)

2p **20 maximumscore 2**

voorbeeld van een juist antwoord

1. Zoon van een Marokkaanse gastarbeider past bij 'de toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren '60 van de 20e eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen'
2. Communicatieadviseur en beleidsmedewerker bij het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN) past bij 'de ontwikkeling van pluriforme en multiculturele samenlevingen'

EINDE